

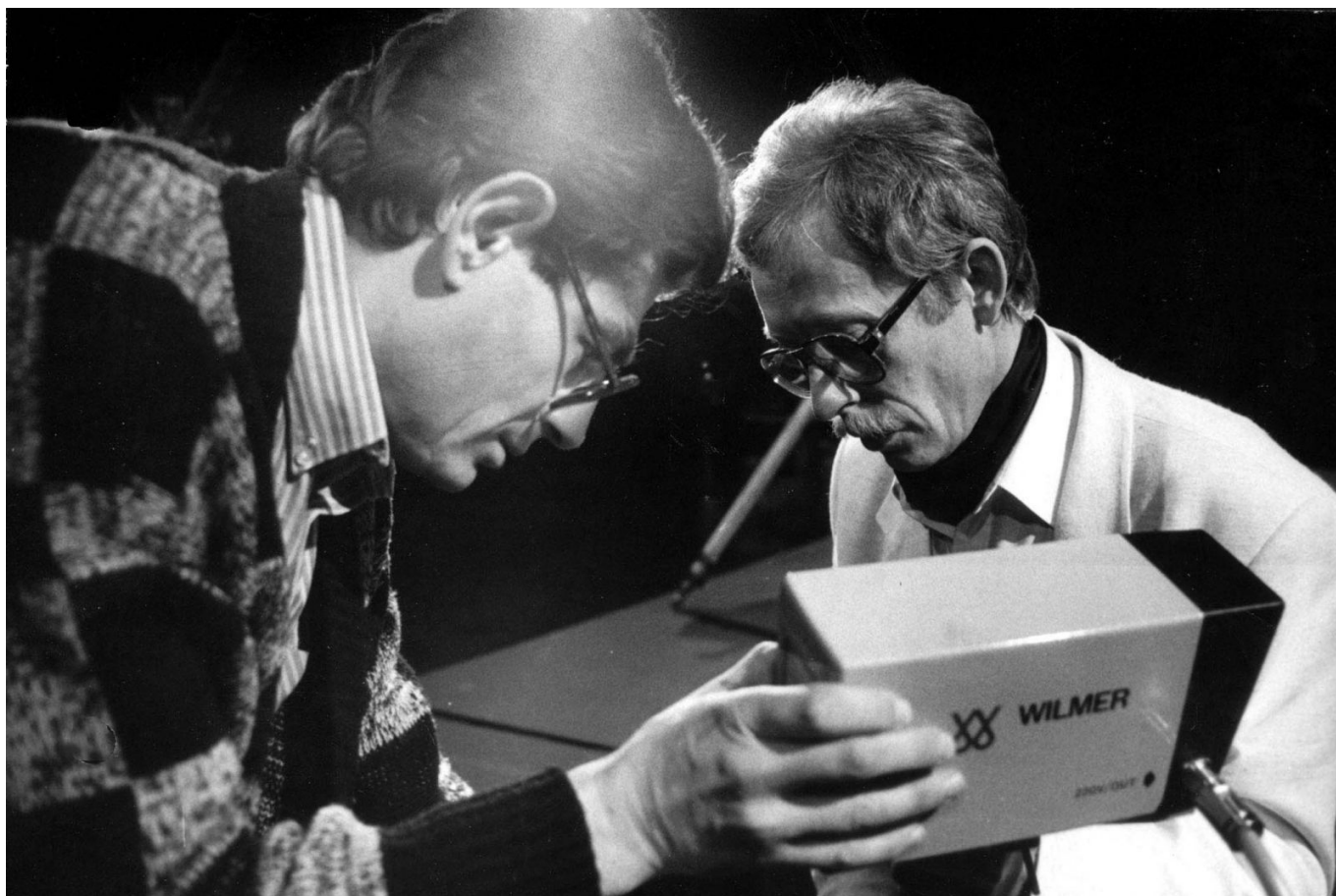
Nikt tak nie opowiadał o nauce jak oni. Andrzej Kurek i Zdzisław Kamiński - twórcy kultowej "Sondy"

data aktualizacji: 2021.11.01

„Sonda” - legendarny już program popularnonaukowy. Nie byłby jednak legendarny, gdyby nie jego prowadzący - Zdzisław Kamiński i Andrzej Kurek. To właśnie oni, o których mówiono, że są jak ogień i woda, W latach 80. ściągnęli przed ekrany telewizorów miliony widzów. I obaj mieli związek z Ursynowem. Za życia i po śmierci...

Sceptyk i entuzjasta albo na odwrót. Wszystko zależało od tematu rozmowy, ale dla widzów nie miało znaczenia, który jest za, a który przeciw. I tak co czwartek, równo o 18:20 zasiadali przed ekranami telewizorów, by obejrzeć kultowy już program „Sonda” prowadzony przez Andrzeja Kurka - mieszkańca Ursynowa - i Zdzisława Kamińskiego - mieszkańca niedalekich Stegien.

fot. Ireneusz Radkiewicz/PAP

Perfekcyjne wycucie czasu

„Sonda” nie powstałaby jednak, gdyby nie... przypadek. W 1977 roku Andrzej Kurek, absolwent Wydziału Fizyki UW oraz Marek Siudym, początkujący dziennikarz, pracując w Telewizji Polskiej, natknęli się na pewne pudła. W środku znaleźli podarunek od British Council - taśmy z produkowanym przez BBC programem popularnonaukowym „Tomorrow’s World”. Akurat w tym czasie z anteny zleciała „Eureka” - pierwszy polski program edukacyjny - i rozpoczęto przygotowania do tworzenia jej następcy. Kurek i Siudym mieli więc pole do popisu.

Twórcy „Sondy” niemalże skopiowali brytyjski pierwowzór. Wówczas coś takiego jak prawa autorskie nie istniało. Przygotowaniem programu zająć się miała Zofia Żukowska, która odpowiadała za scenariusz. Mało brakowało, a „Sonda” nazywałaby się inaczej - „Przygoda z nauką”.

- Po wielu godzinach perswazji udało mi się namówić Kurka na inny tytuł, a ten nasuwał się sam - Sonda Pionier 10, urządzenie w tym czasie o największym stopniu skomplikowania, które jako pierwsze w historii eksploracji kosmosu przez człowieka miało opuścić układ słoneczny. SONDA - to było krótko i syntetycznie. Kojarzyło się jak nic z nauką, techniką, medycyną, a nawet potoczne powiedzenie "wysondować" było tu jak najbardziej na miejscu - wspomina po latach w książce „18.20 Sonda” Marek Siudym.

fot. Mirosław Stankiewicz/PAP

Pierwszy odcinek wyemitowano 8 września 1977 roku. Po nakręceniu kilku kolejnych Żukowska zaprosiła do studia absolwenta Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (dzisiejszej Szkoły Głównej Handlowej) Zdzisława Kamińskiego. I tak narodził się niezastąpiony do dziś legendarny duet.

Słynne logo zaprojektował sam Andrzej Kurek na swoim kultowym dziś ZX Spectrum. Wykorzystał przy tym motyw Yin-Yang, co świetnie przedstawiało motyw programu – starcie entuzjasty i sceptyka. Chociaż najbardziej rozpoznawalnym symbolem programu była czołówka - zbitka fragmentów filmów i animacji przedstawiających m.in. lot sondy Mariner 5, wybuch supernowej, układy scalone czy podział jądra komórkowego z elektroniczną muzyką w tle.

graf. Andrzej Kurek

Wiedza przystępna dla każdego

Kurek i Kamiński rozmawiali o wszystkim, co zahaczało o tematy naukowe i techniczne. „Sonda” nie była jednak kolejnym, nudnym programem popularyzującym naukę. Była całkiem inna, ciekawa, zabawna, a wiele z poruszanych w niej zagadnień pozostaje aktualnych do dzisiaj. Polemiki prowadzących uzupełniane były interesującymi – często niebezpiecznymi – eksperymentami, które zazwyczaj wykonywali sami Kurek i Kamiński. Sukces programu podkreślają zresztą liczby – u szczytu popularności „Sondę” oglądało 6 mln widzów, co stanowiło 30% widowni. Program oglądali wszyscy – niezależnie od wieku i wykształcenia.

- Sami nie byliśmy specjalistami w żadnej z prezentowanych dziedzin, dzięki czemu skala uproszczenia tematu, przez fachowców zwana trywializacją, nie odbiegała od możliwości zrozumienia przez przeciętnego widza. Ten widz, w naszym rozumieniu, miał wykształcenie średnie,

ale oglądali to ludzie w każdym wieku, a spora część dzieci i młodzieży wolą „Sondę” od „Teleranka” - tłumaczył w książce „18.20 Sonda” Siudym.

fot. Mirosław Stankiewicz/PAP

Co ciekawe, niesamowita chemia między Kurkiem i Kamińskim na planie nie przekładała się na ich relacje poza studiem. Panowie raczej rzadko spotykali się po pracy. Nijak nie przeszkadzało to w kręceniu kolejnych odcinków. A tych przez 12 lat powstało 488.

I powstałoby pewnie jeszcze więcej, gdyby programu nie przerwała tragedia.

- *W wypadku samochodowym zginęli moi, nasi koledzy: Andrzej Kurek i Zdzisław Kamiński, twórcy telewizyjnej "Sondy". Do tragedii doszło dziś rano w Raciborzu. Samochód prowadził Andrzej Gieysztor, przedstawiciel firmy Elf. On też zginął* - przekazał tę smutną informację w wieczornym wydaniu Dziennika Telewizyjnego Krzysztof Bartnicki.

Niezastąpieni

Był poranek 29 września 1989 roku. Kurek i Kamiński jechali właśnie do Raciborskiej Fabryki Kotłów „Rafako”. Mieli zbierać materiał do kolejnego odcinka „Sondy” na temat współczesnej techniki masowych wierceń otworów dla potrzeb przemysłu energetycznego i inżynierii chemicznej. Zaledwie 6 km przed celem podróży kierowca peugeot 405, którym jechali, rajdowiec Andrzej Gieysztor rozpoczął manewr wyprzedzania. Na nieszczęście wszystkich pasażerów widoczność była słaba. Gieysztor wjechał w pędzącą z naprzeciwka ciężarówkę.

fot. Edmund Radoch/PAP

Odpowiedzialnością za wypadek całkowicie obarczono kierowcę peugeota. Mówiono też o plamie oleju na drodze – Gieysztor miał wpaść na niej w poślizg i zjechać na przeciwległy pas. Wersję tę jednak wykluczono. Pojawiły się nawet teorie spiskowe, których twórcy przekonywali, że śmierć Kurka i Kamińskiego to nie przypadek. Ponoć duet planował zakończyć „Sondę” i rozpocząć nową serię dotyczącą reform gospodarczych. To miało się nie spodobać ówczesnym władzom.

Andrzej Kurek i Zdzisław Kamiński zostali pochowani 6 października 1989 roku obok siebie na cmentarzu w ursynowskich Pyrach. Po ich śmierci z czasem wyemitowano jeszcze kilka odcinków, które zdążyli nakręcić. Do dziś nie powstał równie fascynujący i ciekawy polski program popularnonaukowy. „Sondę” próbowano odtworzyć w latach 2016-2018. Ale bez Kurka i Kamińskiego to już nie było to samo. I pewnie już nigdy nie będzie.

ZOBACZ: Jeden z odcinków "Sondy" o płycie Laser Disc czyli CD - 1984 rok

Źródło:

<https://haloursynow.pl/artykuly/nikt-tak-nie-opowiadal-o-nauce-jak-oni-andrzej-kurek-i-zdzislaw-kaminski-tworcy-kultowej-sondy,18556.htm>